

Ankara Sanayi Odası Mayıs ayı olağan meclis toplantısı 31 Mayıs 2017 tarihinde yapıldı. Ankara Sanayi Odası Başkanı Nurettin Özdebir toplantıda gündemdeki ekonomik gelişmeleri değerlendirdi. Değerli Meclis üyeleri,

Mayıs ayında açıklanan, ilk çeyrek verileri ile birlikte yılın ilk üç ayında ekonominin ne yönde ilerlediğini daha net görme imkanına sahip olduk. Sanayi üretim endeksi değeri 2017 yılının ilk üç ayında, 2016 yılına kıyasla daha yüksek görünmektedir.

İlk üç aydaki Sanayi ciro endeksi değerleri incelendiğinde, geçen yıla kıyasla performans artışı göze çarpmaktadır. Mart ayında ciro endeksi, geçen yılın aynı ayına göre %25 artış göstermiştir. 2016 yılındaki artış oranı ise %11 ile sınırlıdır. Bu verilerden hareketle ilk üç ayda ekonomideki çarkların dönmeye başladığını söyleme imkanına sahibiz.

Ancak bir takım göstergeler ise bu gelişmelerin sürdürülebilirliğini sorgulamamıza neden olmaktadır. Nitekim imalat sanayi istihdam endeksi 2017 yılının ilk çeyreğinde %0.7'lik azalma göstermiştir.

Referandum öncesinde ortaya çıkan belirsizlik hiç kuşkusuz bu gelişmeler üzerinde etkili olmuştur. Son açıklanan şubat ayı işsizlik rakamlarında %12.6 oranındaki işsizlik oranında bunu net bir şekilde görme imkanına sahibiz.

Bildiğiniz üzere Türkiye'nin büyümesine rağmen istihdam yaratamaması sorunu bugüne ya da bu döneme has bir sorun değildir. Türkiye "istihdam yaratmayan büyüme" olgusu ile 2000'lerin ortasında tanışmıştır. Ancak son açıklanan ve ASO olarak önem verdiğimiz "İstihdam Seferberliği" ile son açıklanan rakama göre 1 milyon 186 bin kişilik bir istihdam kapasite yaratılmıştır. Bu seferberlik neticesinde işsizlik oranının azalmaya başladığını TÜİK tarafından Haziran ayında açıklanacak olan nisan ayı istihdam oranları ile birlikte görmeye başlayacağız.

Diğer taraftan ekonomik güven endeksinin mayıs ayında 100 değerinin üzerine çıkması önemlidir. 2016 yılının hiçbir ayında bu değer 100 değerinin üzerine çıkmayı başaramamıştır. Bu artışta özellikle tüketici güven endeksindeki ve perakende ticaret sektörü güven endeksindeki artışın etkisi büyüktür.

Tüketici güven endeksi bir önceki aya göre %5.1 artış gösterirken perakende ticaret güven endeksindeki artış oranı %4.1 olarak gerçekleşmiştir. Hizmet sektörü güven endeksindeki artış da %3 seviyesindedir. Buna karşılık reel kesim güven endeksi düşüş göstermiş ve bir önceki aya göre -%0.2 oranında azalma meydana gelmiştir.

Biraz önce sizlere açıkladığım veriler ışığında, referandum öncesinde hakim olan belirsizlik ortamına rağmen ilk çeyrekte ekonominin belirli noktalarda sorun yaşasa da yoluna devam ettiğini, referandum

sonrasına ilişkin öncü göstergelerden olan güven endekslerinin, belirsizlik ortamının son bulması ile birlikte gözle görülür bir artış sürecine girdiğine işaret etmektedir.

Evet referandum süreci tamamlandı ancak anayasal anlamda yazılanın ötesinde yeni modelin detaylarını bilmiyoruz. Bu modelin doğru bir şekilde kurgulanması gerekmektedir. Türkiye’de devlet aygıtına ilişkin belirsizlik azaldıkça ülkenin önü açılacaktır. Zira yabancı sermaye kuşkusuz Türkiye’nin dinamik yapısının farkında ancak anayasal değişikliklerin uzun dönemde Türkiye ekonomisini nasıl etkileyeceğini öngörebilir durumda değil. Zaman kaybetmeksizin uyum yasalarının çıkartılması, yeni yönetsel modelinin bileşenlerinin netleştirilmesi gerekmektedir. Geçtiğimiz gün Sn. Cumhurbaşkanımız tarafından yapılan açıklamada, Bakanlardan 6’şar aylık yol haritalarının talep edileceğini, bu yol haritalarının gerçekleşme durumlarının Köşkte kurulacak ekipler tarafından takip edileceğini ifade etmiştir. Bu açıklamalar ışığında yürütme organının performans denetiminin, önümüzdeki dönemde farklı mekanizmalar kanalı ile gerçekleştirileceği anlaşılmaktadır.

Bürokrasinin performansının en üst makam tarafından irdelenmesi, yol haritalarına bağlanmasını önemsiyoruz. Ancak bu mekanizmaların esaslarının belirlenmesi, kurumsallaşması gerekmektedir. Bu kurumsallaşma da özel sektörün de dinlenmesi, yer verilmesini istiyoruz. Referandum sonrası yönetsel modelin ekonomi ayağının “yönetişim” anlayışına uygun olarak tesis edilmesi, karar alma ve istişare süreçlerine özel sektörün katılımına imkan tanıyacak demokratik mekanizmaların oluşturulması, Türkiye ekonomisini bugünden çok daha iyi noktalara taşıyacaktır.

Ekonomi yönetiminin katılımcı, işbirlikçi modeller ile idare edilmesi, piyasa dostu yönetim anlayışının egemen kılınmasının teminatıdır. Bürokratik engellerin ortadan kaldırılması için kontrol mekanizmalarına özel sektörün katılımının sağlanması şarttır. Ancak bu şekilde piyasa mekanizmasından alınabilecek maksimum sonuçlar elde edilebilecektir.

Değerli Meclis üyeleri,

Uzun dönemdir tartışma konusu olan kıdem tazminatı meselesinde, Sn. Bakanın açıklamaları ile bu yılın sonuna kadar çözüme kavuşturulacağı ifade edilmiştir. Evet bu düzenlemenin tüm detayları bizim için önem arz ediyor, sanayinin rekabetçiliğini derinden etkileyebilecek bir konu. Biz diyoruz ki, yapılacak düzenleme Türkiye imalat sanayinin rekabetçiliğini hiçbir şekilde olumsuz etkilememesi gerekmektedir. Son yıllarda görece önemini kaybeden ve kan kaybına uğrayan imalat sanayine, kıdem tazminatı uygulamasının etkilerinin net bir şekilde ortaya konulması, bunun etki analizlerinin yapılmasını istiyoruz. Sn. Bakanın ifadeleri ile kıdem tazminatı çalışmasında her ne kadar çalışmalar tamamlansa da henüz özel sektörün görüşleri alınmamıştır.

Yani süreç Sn. Bakanın ifadeleri ile yeni başlamış durumdadır. Biliyoruz ki bu konu bizim için çok hayatidir. Tekrardan ifade etmek istiyorum ki, yeni düzenleme ile sanayimiz rekabetçiliğini kısmi de olsa kaybetmemelidir.

Ankara Sanayi Odası olarak her fırsatta Türkiye ekonomisinin gerçek gündeminin Ar-Ge ve onun ortaya çıkardığı verimlilik olması gerektiğini söylüyoruz. Ancak gündemimizi meşgul eden, enerjimizi çalan o kadar çok suni unsurlar var ki bu konulara yeterince önem veremiyoruz.

Küresel ekonomide yerini sağlamlaştırmak isteyen Türkiye'nin büyümesinin lokomotifi verimlilik olacaktır. Bu nedenle ileriye dönük büyüme hamlesi yapmak isteyen ülkelerin üstesinden gelmesi gereken temel zorluk, verimlilik artışının önündeki engel teşkil eden unsurların tespiti ve bunları ortadan kaldıracak politikaların tasarımı ve uygulaması olacaktır.

Gelişmiş ekonomilerin sahip oldukları en belirgin üstünlüklerden biri görece olarak yüksek verimlilikle üretim gerçekleştirmeleridir.

Her ne kadar yükselen / gelişen ülkeler küresel ekonomiden ciddi paylar almaya başlamış olsa da, bu ekonomilerin önemli bir kısmı orta gelir tuzağında takılıp kalmışlardır. Söz konusu ülke ekonomilerinin buldukları bu noktadan ileriye bir hamle yapabilmeleri verimlilik odaklı bir ekonomi politikası tasarımları ile mümkün olacaktır.

2008 yılında baş gösteren küresel finans krizi sonrasında gözlemlenen, yavaş gelişen ama ümit vadeden olumlu ekonomik tabloya, dünya ekonomisindeki pozitif büyüme trendine ve yükselen ekonomilerin küresel katkılarına rağmen, önümüzdeki birkaç 10 yılda küresel ve bölgesel bazda büyüme hızının düşeceğine yönelik çok sayıda çalışma mevcuttur. Küresel bazda değerlendirildiğinde, önümüzdeki dönemde, nüfusta beklenen artışlar, yaşlı nüfustaki yükselme, genç nüfustaki işsizlik, işgücüne katılımı dengesizlik ve yetersizlik, ulusal bazda serbest dış ticaretin engellenmesine dönük atılması olası adımlar büyümenin önündeki önemli engeller arasında sayılmaktadır. Bu engelleri aşmanın ve refahı artırmanın önemli bir aracı verimlilik artışı sağlamaktır.

Evet, son 50 yıllık dönem göz önüne alındığında, kriz dönemleri istisna olmak üzere, küresel ekonomik büyümenin parlak bir performans sergilediği görülmektedir. Bununla birlikte, nüfus ve kişi başına GSYH değişkenlerinde de önemli artışlar ortaya çıkmıştır. Küresel nüfusun 2 kattan fazla arttığı, ortalama kişi başına GSYH'nın 13.000 \$ ile hemen hemen 3 katına çıktığı bu dönemde, küresel gelir 6 katına kadar genişlemiştir. Gerçekleştirilen söz konusu GSYH büyümesinin yarından çoğu verimlilik artışları ile sağlanmıştır.

Bununla birlikte az önce işaret ettiğim sorunların varlığı nedeniyle küresel ekonomide büyüme trendinin azalan bir eğilim içinde bulunduğu gözlenmektedir.

Aynı zamanda FED'in bilanço küçültmeye başlayacak olması da, her ne kadar kısa vadede olmasa da, orta vadede hem küresel ekonominin ve özellikle de içinde Türkiye'nin de olduğu gelişme yolundaki ülkelerin büyüme oranlarını aşağı çekecektir. Dünyadaki likiditenin azalması, tasarruf açığı olan ve ihtiyacı olduğu sermayeyi dışarıdan sağlamak zorunda olan Türkiye'nin daha zor ve pahalı kaynak bulmasına neden olacaktır. Yani Türkiye önümüzdeki dönemde daha az kaynak ile daha fazla büyümek zorunda olan bir ülkedir. Bunun için de kaynaklarını verimli kullanmak zorundadır. İşte bu yüzden diyoruz ki, Türkiye olarak birincil önceliğimiz kaynak verimliliğidir.

Bu verimliliğin de en önemli bileşeni Ar-Ge'dir. Gelişmiş ülkelerde Ar-Ge artık ülke genelinde ölçülen ve ele alınan bir unsur değildir. Gelişmiş ülkelerde belirli sektörler Ar-Ge'de lokomotif görevi görmektedirler. Örneğin Almanya'da makine sektörü Ar-Ge'nin taşıyıcısı konumundadır. 31 makine alt sektöründen 16'sında dünya lideri ve küresel makine ticaretinden %16 pay alan Almanya'nın makine sektörü yaptığı Ar-Ge ile öne çıkmaktadır. %90'ı KOBİ olan 6.000 makine firması ile makine ve ekipman sektörü Almanya'nın en büyük sektörü konumundadır. 2013 yılında Almanya'nın makine ve ekipman firmalarının %75'i inovasyonda aktif durumda oldukları tespit edilmiştir. Bu firmaların %52'si de piyasaya yeni ya da önemli derecede geliştirilmiş ürünler sürmektedirler.

Ar-Ge noktasında nasıl ki Almanya'da makine sektörü lokomotif görevi görüyorsa Türkiye'de de Ar-Ge noktasında ön plana çıkacak stratejik sektörlerin belirlenmesi gerekmektedir. Bunun için de Türkiye'nin "ileri teknoloji stratejisine" ihtiyacı vardır. Örneğin Alman federal hükümeti tarafından finanse edilen tüm araştırma programları, Almanya'nın "İleri Teknoloji Stratejisine göre belirlenmektedir. Söz konusu strateji kağıt üzerinde yazılıp geçilen bir belge olmayıp Ar-Ge fonlarının yönlendirilmesinde belirleyici olmaktadır. Kaynak dağılımında verimliliğe imkan tanıyan "ileri teknoloji stratejisinin" bir benzerinin Türkiye içinde oluşturulması ve kamusal desteklerin bu strateji çerçevesinde yönlendirilmesi gerekmektedir. 2015 yılı itibari ile imalat sanayinde yapılan toplam ARGE'nin %14.1'i kamusal kaynaklar ile karşılanmıştır. Söz konusu kamusal kaynakların öncelikli alanlara ve sektörlere yönlendirilmesi Türkiye'de yeni bir dönemin başlangıcı olabilecektir.

Sözlerime burada son verirken hepimizi saygı ve sevgi ile selamlıyorum.